

u kan worden. inschrij-
bij sommige criteria
teit') de ruimte hebben
en inventieve en onder-
wijze op in te gaan. De
moet zijn beslissing goed
le rechtbank oordeelde
le motivatie, bestaande
enoverzicht van de
nder onderbouwing voor
de winnaars en de
nschrijver, onvoldoende
oek van de inschrijvers
esteder dit puntenover-
remotiveerd, en introdu-
nij nieuwe beoordelings-
1. Ook dit was
ar, aangezien alle
gels en (sub)criteria van
baar moeten zijn. Deze
eft een nadere invulling
die gelden voor een
slissing, en de mate
ingscriteria van tevoren
:ten zijn.

hao
Allen & Overy LLP,

Jevels en daken

toenemende mate door
ateriaal om nieuwe
Composieten zijn
ffen. De meest gebruikte
zel versterkt polyester.
1, op zoek naar verras-
en schappelijke prijs,
n een aantal composiet
liseren. De composieten-
ren geworden in de
igbouw. In de bouw
en nauwelijks, maar de
aantal ervaren
constructieve ontwer-
n een handvol produ-
mponenten maken. Wat
ild-attitude opviel is dat
e jong is, in feite
jn in de fabriek, maar
n op het bouwen op een
ukelen nogal eens over
sen zitten vol met
ructies waarop moeten
eranties, aansluitingen
jn in wezen problemen
in hun beeld. Terwijl
s en bouwers beginnen
alen van daaruit
s. Om een solide
or de composietindus-
de composietindustrie
:en als de traditionele
in groei naar volwassen-
latform kunnen doen, in
rdeel van de Neder-
ief grote vrijheid om al
dat de producten
liteit hebben. Daarna,
:cten, ligt er een mooie
en.

**wor den nog vaak geormi-
neerd door het oude wij/
zij-denken. De mentaliteits-
verandering die nodig is om
dat te doorbreken, laat zich
niet afdwingen. Verander om
te beginnen je gedrag, dan
volgt uiteindelijk ook die
mentaliteit, zegt Richard
Mooiman. Hij geeft vier
handvatten.**

Nieuwe contractvormen - of beter
gezegd: nieuwe manieren van
samenwerken - kunnen zowel voor
opdrachtgevers als voor bouwers
grote voordelen hebben. Bouwers
kúnnen meer opschuiven in de
waardeketen en opdrachtgevers
kúnnen zo meer waar voor hun geld
krijgen. Het kan, maar toch gebeurt
het vaak niet. Zo'n samenwerking
vraagt namelijk om een andere
mentaliteit. Een waarbij je de ander
oprecht iets gunt in de volle overtuig-
ing dat je samen verder komt dan
ieder voor zich. Maar goed, dat is best
lastig in een branche waar de mores
decennialang totaal anders waren.
Het is dus geen verrassing dat die
mentaliteitsverandering niet
een-twee-drie optreedt.
Opdrachtgevers hebben vaak nog
moeite met de grotere vrijheid die ze
expliciet aan de bouwer moeten
geven. Soms ook is het de bouwer die
in z'n oude, meer afwachtende rol
schiet. Ondanks alle goede bedoelin-

alweer snel het oude liedje: wij tegen
zij en zij tegen wij. Het doorbreken
van dit soort patronen doe je niet door
alleen te zéggén dat het roer om moet.
Dat doe je vooral door heel concreet je
gedrag te veranderen. Ofwel door
zaken vandaag anders te doen dan
gisteren. Dat is lastig. Hoe moeilijker
en abstracter de verandering, hoe
concreter die gedragsverandering
moet zijn. Bij nieuwe contractvormen
zijn vier aspecten zeer bepalend voor
succes.
Ten eerste moet de opdrachtgever niet
alleen een budgettaire bovengrens
stellen, maar ook een ondergrens.
Meer nog dan bij een traditioneel
contract is de bouwer immers sterk
bepalend voor de kwaliteit. En dus is
het killing als die té laag inschrijft. De
klant kan en moet weten dat onder
een bepaald bedrag de geformuleerde
eisen en kwaliteitsambitie gewoon
niet meer haalbaar zijn. Goedkoop is
duurkoop.
Ten tweede moeten de contracten van
de 'hoofdaannemer' met 'onderaanne-
mers' naadloos aansluiten op die
tussen de hoofdaannemer en de
opdrachtgever. Voor een goede
samenwerking - en dus een succesvol
project - is het essentieel dat alle
partijen hun waarde kunnen
toevoegen. Een dbm-contract waarbij
onderaannemers het vel over de over
wordt gehaald, is gedoemd te
mislukken.
Ten derde moeten de beste mensen op
de belangrijkste posities worden
gezet. Juist op de liaison-positie
tussen opdrachtgever en -nemer

een project kunnen managen als het
goed gaat, maar ook bij de onvermij-
delijke tegenvallers. Klantvriendelijk
en stevig, inhoudelijk en commercieel.
Geef ze voldoende mandaat om ook
echt knopen door te hakken.
Ten vierde het allerbelangrijkste:
maak een einde aan de afrekencul-
tuur. De naam zegt het al: nieuwe
contracten zijn nieuw. Dat betekent
dat er sprake is van een leerproces. En
tijdens dat proces zullen fouten
worden gemaakt. Daarvan leren is cru-
ciaal. Goede, gemotiveerde 'ezels'
stoten zich ook in dit geval geen twee
keer aan dezelfde steen. Vervang ze
niet bij het minste of geringste. Geef
ze de kans beter te worden. Koester ze.
Nieuwe contracten vragen om ander
gedrag: stel in de aanbesteding ook
een ondergrens, zorg dat alle
contracten 'nieuwe contracten' zijn,
zet de beste mensen op de belangrij-
ste posities en geef ze de kans om daar
daadwerkelijk te leren. O ja, en
onthoud altijd dat het betere de vijand
is van het goede. Tijdens de rit
voortdurend de lat nog hoger leggen,
kan er ook toe leiden dat je uiteinde-
lijk vooral lager uitkomt.
Wie zich anders gaat gedragen, zal
ervaren dat de noodzakelijke
mentaliteitsverandering ogenschijn-
lijk vanzelf op gang komt. Zeker, dat
kost tijd. Maar wie zich realiseert hoe
groot de beloning is, neemt dat maar
wat graag voor lief.

Ing. Richard Mooiman
Senior projectmanager bij To Interface,
rmo@tointerface.nl

BRIEVEN

Bewoner wil rust, comfort en lage loonlasten

Bas van de Griendt en Friso de Zeeuw
lijken het beste voor te hebben met de
gebruiker, maar doen het omgekeerde
door het woningenlabel technisch te
benaderen (*Cobouw* 19 mei). We
vermoeden dat dit komt doordat de
auteurs een aantal foute aannames
maken, door datgene wat ze weten van
Bream-NL voor commercieel
vastgoed te extrapoleren naar het nog
te ontwikkelen label voor woningen.
Juist door die gebruiker wel centraal
te stellen is makkelijk te onderbou-
wen dat ze wel degelijk een certificaat
willen. Niet het papiertje zelf, net als
dat men geen A-label-ijskast wil, maar
laag stroomverbruik. Men wil wat zo'n
certificaat allemaal op kan leveren,
samen te vatten als rust, comfort en
lage woonlasten.
Bewoners willen veel, en lang niet

allemaal hetzelfde en in dezelfde
mate, maar naast een passend huis op
een aansprekende locatie willen de
meesten financieel voordeel bij
aankoop, een ontzorgd bouwproces,
bij oplevering zekerheden met
betrekking tot kwaliteit, lage
woonlasten en gebruikscomfort. Hét
grote nadeel voor de huidige woon-
consument is dat deze zich in al die
verschillende aspecten apart moet
verdiepen. 'Heb ik een SWK-garantie?
Is de cv-ketel zuinig? Is mijn woning
straks veilig? Hoe kom ik aan een
politiekeurmerk veilig wonen en
levert dat korting op de verzekerings-
premie? Hoe energiezuinig moet mijn
woning zijn om bij de Triodos-bank
korting op de hypotheekrente te
krijgen? Is de kinderkamer vrij van
schadelijke chemicaliën?
Allemaal essentiële zaken bezien
vanuit de gebruiker maar vrijwel
onmogelijk dit zelf uitgezocht en

georganiseerd te krijgen. Als dit zich
in één certificaat kan vertalen, biedt
dat de gebruiker een mate van
zekerheid en rust die op een andere
manier niet te verkrijgen is.
Het is aan DGBC om, in samenwerking
met 'de markt', het label vanuit de
gebruiker te ontwikkelen, geholpen
door de ervaringen met woningen in
de huidige versie. Het zou de wonin-
gen-nieuwbouw wel eens de boost
kunnen geven waar de sector het al zo
lang over heeft, en wat nog veel te
weinig van de grond komt: de klant
ontzorgen tijdens het bouwproces en
bij oplevering kwaliteit, comfort en
garanties bieden.

Mark Spetter
Globalance - advies MVO
Paul Zonneveld
Duurzaamheidscoach

REAGEER OP COBOUW

De redactie opinie van Cobouw stelt uw reacties zeer op prijs. U kunt e-mailen: cobouw@bimmedia.nl of bellen: 070-3046786. Ook via www.Twitter.com/CobouwNL kunt u reageren. Columns en artikelen op deze pagina moeten gelezen worden als de mening van de auteur zelf. Alleen commentaren geven de opvatting van de krant weer. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren dan wel te redigeren of in te korten en via internet of op andere wijze openbaar te maken.